

Posudek školitele na dizertační práci JUDr. Davida Falady „Význam formalizace konceptu římského občana pro vývoj římského práva“

Pokud je něco pro pochopení fungování římského práva, a to jak soukromého, tak i veřejného, podstatné, pak to je otázka římského občanství. Důvodem není jen obecný problém, na koho se vlastně daný právní řád vztahuje, který je imanentní celému právnímu vývoji a svůj význam si uchová i budoucnu, ale něco jiného. Specifikem římského práva totiž ani není tak otázka teritoria, na němž se používalo, jako spíše pro koho platilo, ať již v úplnosti, nebo fragmentárně.

Tato červená nit římských právních dějin se vine celým jeho vývojem a bez uchopení jejich počátku je vlastně zcela vyloučeno pochopit její další vývoj. Zásadním problémem pro právní romanisty ovšem je, že právě k těmto nejstarším dobám vlastně úplně chybí prameny právní povahy. Nezbyvá proto, než se „uchýlit“ k neprávním literárním pramenům (ani ty však nejsou nijak převratně bohaté a informativní) a často také „fabulovat“ – domýšlet nejen důsledky, ale také příčiny určitých jevů. Tento způsob uchopení tématu z nejstarších římských právních dějin není žádné *novum*, ale stejně tak byla napsána některá zcela zásadní romanistická díla, jako např. F. De Martina a v současné době lze najít paralelu s pracemi, které napsal L. Capogrossi Colognesi.

Právě tato skutečnost je důvodem, proč má předložená dizertační práce poněkud netradiční povahu i strukturu. Intermezza jsou vlastně pramennými doklady hypotéz předkládaných autorem, nejsou však pouhou ilustrací, ale integrální součástí textu.

Beze všech pochyb je třeba konstatovat, že se jedná o téma mimořádně obtížné jak do jeho promyšlení, tak i zpracování a přístup k němu, který použil D. Falada, sice není jediný možný, ostatně o kterém to lze v právní vědě říci, ale rozhodně nejelegantnější.

V předložené práci jsou na počátku nastíněny počátky osídlení Itálie. Poté je pozornost věnována klíčovému vztahu s Etruskými lukumoniemi.

Jednomu z ústředních problémů archaického římského práva – vztahu k náboženství – se autor věnuje v následující kapitole a nato se zabývá otázkou personalit práva, občanství, teritorializací římského práva a konečně dozvuky zkoumaným problémů v období pozdní Římské říše.

Dizertační práce je doprovázena několika přílohami, stejně jako anotacemi a velmi obsáhlým seznamem použité literatury, který svědčí o autorově přehledu o současném stavu bádání na tomto poli, stejně jako o jeho jazykovém vybavení. Snad je při autorově zkušenosti zbytečné dodávat, že je práce napsána *lege artis* – tedy v souladu s právně romanistickou metodou práce, což se vztahuje také na poznámkový aparát, který čítá 429 položek. Snad jen drobná připomínka, doporučoval bych Varronovo dílo *De lingua latina* citovat následujícím způsobem: *l. l.* nebo *de l. l.*

Posuzovaná dizertační práce neobsahuje podle mého názoru žádné faktické chyby. Vzhledem k jejímu zaměření, způsobu zpracování i předloženým hypotézám předpokládám její zajímavou a podnětnou obhajobu.

Práci doporučuji k ústní obhajobě a po jejím úspěšném průběhu udělení hodnosti Ph.D.

V Praze 11. 9. 2016

Prof. JUDr. Michal Skřejpek, DrSc.